

underkastes Tvivl, men som dog maaskee have overveiende Data at støtte sig til, og i alt Fald ere blevne til Virkelighed. Men ved Siden deraf finde vi den meget mærkelige Bestemmelse af 1792, hvor man, for at fremme det Formaal, som med Rette dengang ansaaes for det vigtigste af de Nationalsforetagender, som man beskæftigede sig med, og som vistnok ogsaa er det, der har dannet Grundlaget for Danmarks hele nuværende Agerbrug, Jordudskiftningen, til de enkelte Jordbrugere, der ere gaaede ind paa at løsne dette Forhold, saaledes som det hidtil havde eksisteret: man har med velberaad. Hu tillagt de Jorddrotter, der udflyttede deres Bøndergaard, en ganske anden Raadighed over de udflyttede Bøndergaard end de tidligere havde over dem, saalænge de ikke vare udflyttede. Man har underkastet de Spørgsmaal, som fremkom, og som burde overveies før man gjorde et saa vigtigt Skridt, den modneste Overveielse; man har opfattet det Spørgsmaal, om ikke Formaalet, nemlig Udflytningens Fremme, var saa stort, at man burde tillægge Jorddrotten en fuldkommen fri Raadighed over Gaardene, at man burde tilstaae Indførelsen af korte Forpagtningscontracter, naar han fandt Anledning dertil og Bønderne vilde gaae ind derpaa; men man har forkastet dette System. Derimod er man gaaen ind paa en Anvendelse af lange Forpagtningscontracter som et Alternativ, Jordeieren kunde benytte sig af, idet man har anerkjendt, at Tilladelsen til at indgaae Forpagtning paa 2 Personers Levetid eller paa et vist Aaremaal, ikke kortere end 50 Aar, var endnu fordeeltigere baade for Bonden og Jorddrotten end sædvanligt Fæste, da begge saa kunde gjøre sikker Regning paa Nyttens af den indgaaede Forening og Benyttelse af samme for deres Efterladte, ligesom Staten ogsaa vilde vinde Fordeel ved, at Giftermaalsforholdene i Bøndestanden udviklede sig mere. Man har altsaa allerede paa den Tid været opmærksom, paa den ene Side paa de Fordele, som en langvarig Tidsejendelse medfører for Bøndestanden, paa den anden Side paa den Fordeel, det vilde være for Godseieren, naar han fik Raadighed til i Stedet for Bortfæstning at sætte Forpagt-

ning. Det var ogsaa en meget væsentlig Forandring, der skete ved den samme Forordning, at det blev overladt til Eieren, frit at contrahere om Afgiften med selve Fæsteren, saaledes som begge Parter bedst kunde forenes derom. Saaledes har Forholdet omtrent antaget sin nuværende legale Character; det er senere blevet stærket ved yderligere Bestemmelser for at haandhave Jorddrotternes Forpligtelse til at bortfæste Gaardene, Forholdet er nærmere blevet ordnet, navnlig ved Forordningen om Rettsforholdet mellem Jorddrotten og Fæstebonden og factisk er Loven ikke bleven haandhavet til sin yderste Grændse (Hør!). Naar man nu betragter det nuværende Rettsforhold for Fæsterne, da kan man ikke nægte, at dette Forhold i mange Henseender er overmaade fordeeltigt for dem; den langvarige Besiddelse medfører endel af Eiendommens Fordele, Besidderen paa en overmaade lang Tid har de samme Fordele af en stigende Conjunctur, hvad enten den foranlediges ved Omløbsmidlernes Synken eller ved Rentefodens Dalen, det vil sige, forsaavidt som det bliver ham lettere at reise de Pengemidler, han behøver til sin Bedrift. Han har altsaa nogle af de samme Fordele, som Eieren har, og det er saaledes en stor Fordeel for Bøndestanden, at den befinder sig i et Rettsforhold, der gaaer ud paa langvarig Besiddelse og Brug. Derimod har paa den anden Side Fæsteforholdet en meget væsentlig Mangel. Jeg har allerede tidligere tilladt mig at udtale, at jeg ansaae den Hazard, der var forbunden med Fæstecontracter, for at være en meget væsentlig Mangel ved Forholdet, disse Udtryk, ere, det har jeg vel bemærket, ofte her i Salen blevne mistydede. Jeg benyttede en Lignelse for at vise, at i dette gjensidige Hazardforhold var der størst Sandsynlighed paa Godseierens Side, som den, der havde størst Herredømme over de enkelte Størelser, paa hvilke Hazarden fordeelte sig, jeg benyttede en populair Lignelse, for at gjøre Forholdet anskueligt, men jeg tilstaaer, jeg havde ikke ventet, at man vilde have opfattet det, som om jeg troede, at Forholdet i og for sig var lovstridigt eller kunde stilles sammen med